

NACIONALINIS SUSIVIENIJIMAS MOLĖTŲ SKYRIUS

Marius Parčiauskas: MOLĖTAI TURI TAPTI PATRAUKLIA VIETA GYVENIMUI, O NE TIK TURIZMUI IR POILSIUI

Politologas, karininkas, Levaniškių kaimo bendruomenės pirmininkas ir trijų vaikų tėtis Marius Parčiauskas kalba apie savo ryšį su Molėtų kraštu, sprendimą kandidatuoti į merus, apsnūdusią rajono politiką ir neatrąkintą Molėtų potencialą.

– Pradėkime ne nuo politikos. Kas šiandien yra Marius Parčiauskas?

– Pirmiausia esu vyras ir trijų dukrų tėtis. Šeima man yra pagrindinis atsakaitas taškas, nes per ją labai praktiškai pamatai, ar miestas ir rajonas patogūs žmogui. Ne teoriškai, o iš kasdienės patirties galiu kalbėti apie tai, ar mūsų rajonas yra sukūręs šeimoms patrauklią aplinką, kuri apima nekilnojamojo turto pasiūlą, ugdymo ir sveikatos įstaigas, paslaugas šeimoms, veiklą ir būrelių pasirinkimą, galiausiai viešąją infrastruktūrą. O juk jeigu nepritrauksime jaunų šeimų čia kurtis – neturėsime ateities.

Neseniai su žmona atšventėme 10-ąsias vestuvių metines. Prieš 7 metus kurti savo namus nusprendėme šalia Molėtų esančiuose Levaniškiuose. Persikėlėme čia iš Vilniaus ir niekada nesigailėjome. Molėtų kraštas yra ne paprasto grožio, ne mažiau nustebino ir vis dar stebina šio krašto žmonių iniciatyvumas ir verslumas. Visoms mano dukroms gimtinė yra čia, ir tai labai stipriai įpareigoja prisiminti atsakomybę už kraštą, kuriame jos subręš kaip asmenybės. Norėdamas prisidėti prie bendrojo gėrio, prieš 3 metus tapau Levaniškių bendruomenės pirmininku. Labai džiaugiuosi, kad kartu su pozityvia, aktyvia bendruomene pavyko inicijuoti Levaniškių viešųjų erdvių atgimimą. Ir vėl – ne teoriškai, o iš kasdienės patirties žinau, kuo gyvena mūsų rajono kaimai ir kaimų bendruomenės. Deja, dažnai bendruomenės paliekamos pačios sau ir dėmesio iš savivaldybės nesusilaukia.

Pagal išsilavinimą esu politologas, todėl išmanau politikos procesus, politika man visada buvo įdomi ir ne nuostabu, kad pasirinkau šį kelią. Esu ir atsargos karininkas, penkis savo gyvenimo metus atidavęs tarnybai profesinėje kariuomenėje, tokioje specifinėje srityje kaip žvalgybos analizė. Tarnybos metu susidurdavau su dideliais informacijos kiekiais, iš kurių turėdavau išrinkti tai, kas svarbiausia, ir atliktą analizę pristatyti kariuomenės vadams bei panaudoti atnaujinant Lietuvos gynybos planus. Tai man buvo neįkainojama patirtis.

Galiausiai, norint atsakyti į Jūsų klausimą neužtenka vien pakalbėti apie profesinę patirtį. Esu įsitikinęs,

kad net svarbiau yra žmogaus vidinis pasaulis ir moralinės nuostatos. Esu praktikuojantis katalikas, mano pažiūros konservatyvios, tikėjimas mūsų šeimoje užima labai svarbią vietą, kasdien kartu meldžiamės. Molėtų krašte jaučiamas stiprus dvasinis pamatas, juk jis užaugino net du palaimintuosius. Galbūt gražiausias ir simboliškiausias Molėtų rajono objektas man yra Videniškių bažnyčia ir joje esanti Lietuvos šventųjų ir palaimintųjų koplyčia. Ši krikščionybės ir tautiškumo dermė labai gerai atspindi mano moralines ir politines nuostatas.

– Kas Jus paskatino kandidatuoti į Molėtų rajono merus ir tarybą?

– Kaip jau minėjau, šis kraštas yra ir visada liks mano vaikų gimtinė. Man labai svarbu, kokioje aplinkoje mano vaikai augs. Be to, per 7 metus spėjau pamilti šį kraštą. Taip, gimiau ir augau Vilniuje, bet čia su šeima sukūrėme namus, įleidome šaknis. Būtent šį kraštą laikau namais ir ateitimi. Kiek patys prisidėsime prie bendrojo gėrio, tiek ir turėsime. Jaučiuosi turintis idėjų ir kompetencijų prisidėti.

Reikia pasakyti ir tai, kad Molėtų savivaldybės politika man atrodo nyki ir nuobodi. Tie patys žmonės daugelį metų, daugiau nei 30 metų rajoną valdo viena partija. Visuose lygiuose – nuo įstaigų vadovų iki seniūnų – gana stipriai jaučiamas žmonių parinkimas ne pagal kompetencijas, o pagal partinį lojalumą. Neturime ir tikros opozicijos – tarybos posėdžiuose visi galiausiai balsuoja vieningai. Matau žmonių baimę viešai išsakyti savo politines

pažiūras ar sudalyvauti „ne tokiam“ renginyje. Tai nėra sveika atmosfera ir nėra sveika politika. Molėtams trūksta proveržio, ambicijos, politikos su idėja. Viena iš priežasčių, kodėl kandidatuojau – turiu norą idėjomis ir aktyvumu sujudinti užsistovėjusią Molėtų politikos pelkę.

Be to, esu Nacionalinio susivienijimo pirmininko pavaduotojas, o dabar dar ir rinkimų štabo vadovas. Matau, kad mūsų partija itin sparčiai auga nariais, skyriais, lėšomis, matome ir per metus dvigubai išaugusį palaikymą mums apklausose. Toks žmonių pasitikėjimas ir lūkesčiai įpareigoja dirbti negailint jėgų ir laiko. Didmiesčiuose įsitvirtiname kaip trečia partija, fiksuojame 8-10% palaikymą. Nieko nenustebinsiu sakydamas, kad visą laiką kiek mažesnis mūsų partijos žinomumas buvo kaimiškose savivaldybėse, o tai dar labiau įpareigoja tinkamai atstovauti Nacionalinio susivienijimo tikslus ten, kur gyvena – Molėtų rajone.

– Ar dabartiniuose Molėtuose viskas blogai?

– Taip teigti tikrai būtų nesąžininga. Atvirkščiai – mūsų kraštas pasižymi ne tik labai gražia gamta, bet ir šviesiais, intelektualiais, iniciatyviais ir versliais žmonėmis. Molėtų miestas apsitvarkęs, kaimai aktyvių bendruomenių dėka taip pat gražėja. Atsidaro nemažai labai įdomių smulkių verslų ir nors Molėtai yra mažas miestas, čia nemažas kokybiškų dalykų pasirinkimas – nuo skanios kavos iki desertų ar rankų darbo gaminių.

Bet visa tai dėka čia gyvenančių

žmonių iniciatyvumo. Noriu kalbėti būtent apie politikų indėlį. Ir čia man atrodo, kad Molėtų rajono politika yra apsnūdusi ir labiau stabdo nei padeda rajono augimui, o didžiulis mūsų krašto potencialas lieka neatrąkintas.

Galime džiaugtis žiūrėdami į susitvarkiusį miestą. Bet kuomet pakeliam po Lietuvą, matome, kad dabar jau dauguma Lietuvos miestų gražiai susitvarkę. Nieko nenustebinsi nauja aikšte, fontanu ar taku aplink ežerą. Visa tai gerai, bet visa tai jau susitvarkė dauguma savivaldybių. Statistika rodo, kad esame tarp sparčiausiai nykstančių ir tarp mažiausio atlyginimų vidurkio savivaldybių. Reiškia, bendrame savivaldybių kontekste pralaimime. Molėtų miesto herbe – raktas. Mums trūksta ambicingumo ir noro atrakinti mūsų rajono potencialą.

– Kokia Jūsų Molėtų vizija vienu sakiniu?

– Rajonas, patrauklus pirmiausia gyvenimui ir darbui, o ne vien turizmui ir poilsiui.

Kol Molėtuose nepavyks sukurti daugiau kvalifikuoto darbo vietų, kol mūsų rajono atlyginimų vidurkis bus vienas mažiausių Lietuvoje, tol ir toliau liksime viena sparčiausiai nykstančių savivaldybių.

Pastarąjį dešimtmetį didžiausios rajono investicijos tenka turistiniams objektams ir Molėtų kaip kurortinės vietovės įvaizdžio kūrimui. Tai svarbu, bet manau, kad reikia gerokai daugiau dėmesio skirti gyvenimo, o ne tik poilsio sąlygų gerinimui. Svarbiausia – darbo vietos, didesnė nekilnojamojo

Tęsinys:

turto pasiūla (ir todėl mažesnės kainos) ir viskas, kas lemia žmonių gyvenimo patogumą. Pavyzdžiui, Molėtų rajono gatvių būklė yra viena prastesnių Lietuvoje. Ypač orientuotis turime į kuo geresnių sąlygų čia įsikurti jaunoms šeimoms kūrimą. Molėtai turi tapti patrauklia vieta gyvenimui, o ne tik turizmui ir poilsiui. Beje, turizmo politika irgi turi keistis – didžiausią dėmesį reikėtų skirti sezoniskumo mažinimui, žiemą lankomų objektų kūrimui, nes labiausiai mūsų smulkų verslą žlugdo būtent sezoniskumas. Žiemą miestas būna beveik visiškai tuščias, tokiomis sąlygomis mūsų verslams išsilaikyti sunku.

– Kuo skirtųsi Jūsų vadovaujamos savivaldybės darbo stilius?

– Žmogui neturi rūpėti, kuriam skyriui priklauso jo problema. Jis mato vieną savivaldybę ir pagrįstai tikisi vieno aiškaus atsakymo. Todėl kiekvienam sudėtingesniai klausimui turi būti vienas atsakingas žmogus, aiškus terminas ir matoma eiga. Savivaldybė neturi prašyti dokumento, kurį pati gali pasiimti iš registro ar kito savo padalinio. Pavyzdžiui, dabar kreipdamasis dėl nuotekų valymo įrenginio kompensacijos turi iš Molėtų vandenų gauti prisijungimo prie centralizuotų tinklų sąlygas, t. y. įrodyti, kad toks prisijungimas neįmanomas. Tai daryti turi net gyvendamas 10 kilometrų nuo didesnės gyvenvietės. Tai perteklinės biurokratijos pavyzdys. Juk savivaldybė pati tai gali pasižiūrėti pagal adresą. Be to, kontrolė turi būti taikoma pagal realią riziką, o ne kaip automatinė bendravimo su visais forma.

Pradėti reikėtų nuo procesų audito. Reikia pamatyti, kur darbas dubliuojamas, kur trūksta kompetencijos ir kur sprendimas be reikalo keliauja per kelis kabinetus.

Kitas dalykas – man labai nepriimtina tai, kaip dabar meras ir savivaldybė komunikuoja su gyventojais. Man nepriimtina, kad kviečiant teikti pasiūlymus biudžetas gyventojams pristatomas neišsamiai ir tokiu būdu, kad jį suprasti gali tik rimtas specialistas. Taip pat nepriimtina, kai apie naują autobusų stoties vietą sužinome lyg tarp kitko iš interviu su vyr. architektu. Nepriimtina, kai meras teigia, kad sprendimas dėl gydymo įstaigų jungimo nepriimtas, nors iš kitur sužinom, kad jos jungiamos.

Labai blogai, kai tūkstančiams rajono gyventojų daugiau nei savaitę neturint elektros meras nemato reikalo bent kažką komunikuoti. Nepatinka, kad projektų viešinimas vykdomas senoviškai, dėl formalumo, į tai net nesistengiant įtraukti gyventojų, o po to gyventojams priekaištaujama, kad jie patys nesidomi.

Visam tam pakeisti nereikia pinigų. Reikia tik kitokio, modernaus požiūrio į komunikaciją ir atskaitomybę gyventojams. Dabar aktyvus gyventojų dalyvavimas laikomas labiau trukdžiu, o aš manau, kad tai turėtų būti savivaldybės darbo pagrindas.

SĖKMĖS ĮVAIZDIS IR REALYBĖ: MOLĖTŲ RAJONAS TARP PRASČIAUSIOS DEMOGRAFIJOS IR ŽEMIAUSIŲ ATLYGINIMŲ SAVIVALDYBIŲ

MARIUS PARČIAUSKAS

Dariaus Janučio nuotr.

Pastaruosius kelerius metus girdime apie Molėtų sėkmės istoriją, bent jau kuriamas jos įvaizdis. Iš tikrųjų matome gražius čia atsikeliančių gyventi jaunų žmonių pavyzdžius. Mūsų šeima – viena tokių, prieš 7 metus persikrausčiusi iš Vilniaus į Molėtų rajoną. Nei karto nepasigailėjom sprendimo – ne tik dėl nuostabios gamtos, bet pirmiausia dėl to, kad šiame krašte gyvena išskirtinai iniciatyvūs, verslūs, bendruomeniški žmonės. Tuo Molėtų kraštas tikrai yra išskirtinis. Ir vis tik Molėtų rajonas, net lyginant su kitomis savivaldybėmis, vis dar yra tarp sparčiausiai nykstančių, o pagal vidutinį atlyginimą velkasi dugne.

Problema tokia, kad visi žinome apie tokias pavienes šeimas ir tai sudaro klaidingą įspūdį, kad mūsų rajonas demografiškai atsigauna. Taip, visoje Lietuvoje matoma tendencija „bėgti“ iš miestų į kaimus, bet lyginant su kitomis panašiomis savivaldybėmis, Molėtų rajonas vis dar yra vienas sparčiausiai nykstančių. Taip pat matome daug skambių, džiugių smulkių verslų atsidarymų, bet praėjus metams nuo veiklos pradžios didelė jų dalis tyliai užsidaro.

1996–2025 m. Molėtų r. neteko 38% gyventojų. Turbūt visi žinome šią ilgalaikę tendenciją ir galvojame, kad pastaraisiais metais ji gerėjanti. Bet net dabar kasmet Molėtų rajonas netenka apie 230 arba 1,42% savo gyventojų. Per pastaruosius penkerius metus netekome 7% rajono gyventojų. Ir kas liūdniausia – statistika negerėja net dabar, vidutiniškai kasmet vis dar netenkame panašaus procento gyventojų, kaip per visą 1996–2025 m. laikotarpį.

Kuomet matome pavienes čia besikuriančių šeimų istorijas, nepamirškime, kad tai vyksta visoje Lietuvoje. Yra šioji tokia tendencija jaunoms šeimoms kraustyti gyventi į mažesnius miestus ar kaimus. Bet čia mūsų rajonas nėra joks lyderis, konkurencinės kovos su kitomis savivaldybėmis nelaimime. Nors Molėtai yra visai netoli Vilniaus ir Utenos, kas turėtų būti didelis privalumas, o ir mūsų gamta nuostabi, vis dėlto pagal gyventojų skaičiaus nykimą esame 42 vietoje iš 60 savivaldybių. Ir panašias pozicijas užimame jau ilgą laiką.

Ir kas svarbiausia, nėra taip, kad geriau už mus atrodo tik dideli miestai. Kai pažvelgiame, kas tos už mus dar sparčiau nykstančios savivaldybės – pamatome, kad tai daugiausia šalies pakraščiuose, toliau nuo didmiesčių esančios savivaldybės. Greičiau už

Molėtų r. nyksta Kalvarijos, Biržų r., Ignalinos r., Zarasų r., Skuodo r., Lazdijų r., Šakių r., Švenčionių r., Šilalės r., Rokiškio r., Pasvalio r., Pakruojos r., Pagėgių, Šilalės r., Kupiškio r., Varėnos r. savivaldybės. Skirtingai nei šios savivaldybės, Molėtai yra šalia Vilniaus ir Utenos. Širvintose – panašaus dydžio ir atstumo nuo Vilniaus savivaldybė – kaip mūsų – gyventojų skaičius vis dar mažėja, bet daugiau nei du kartus lėčiau. Jeigu Molėtų r. kasmet praranda ~230 gyventojų, tai Širvintų r. praranda ~90 gyventojų.

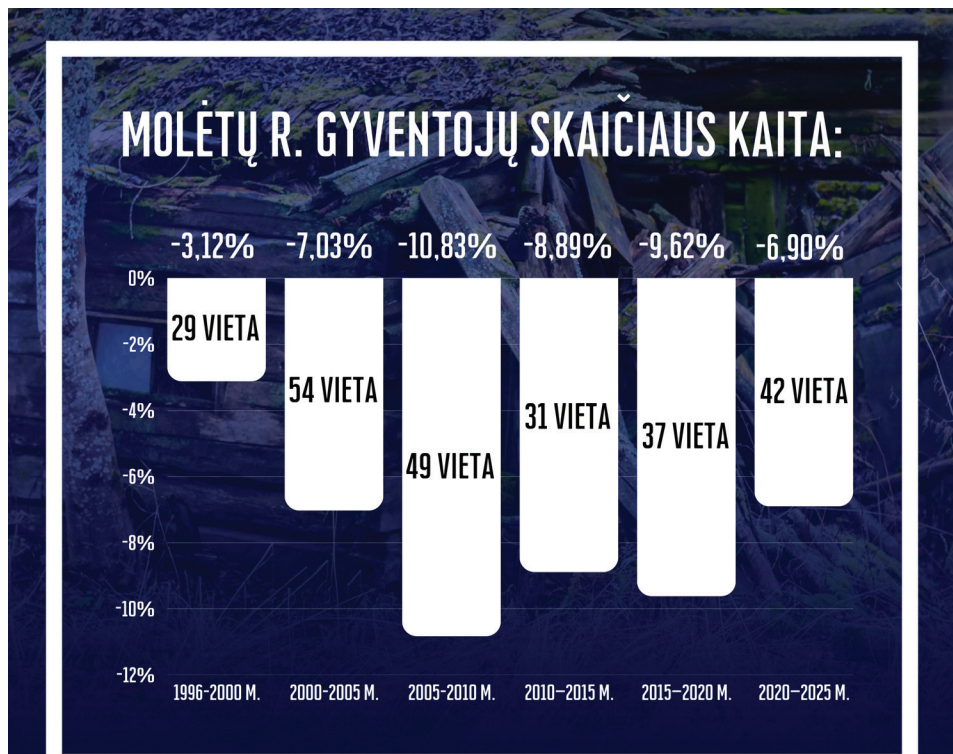
Vienas iš atsakymų, kodėl demografinė situacija Molėtų r. katastrofiška – pagal vidutinį atlyginimą esame savivaldybių dugne, 53 vietoje iš 60 savivaldybių. 2021 m. buvome pasiekę 38 vietą, bet per pastarąją mero ir tarybos kadenciją rezultatas stipriai krito ir svyruoja tarp 53–58 vietos. Palyginimui – jeigu Molėtų r. pagal atlyginimus yra 53 vietoje, tai Širvintų r. 18 vietoje, Utenos r. 22 vietoje, Ukmergės r. 33 vietoje, Rokiškio r. 31 vietoje. Molėtų r. atlyginimai panašūs į Ignalinos, Zarasų, Švenčionių savivaldybes.

Iki pat 2009 m. Molėtų r. savivaldybė pagal vidutinį atlyginimą užėmė 19–28 vietą. Nuo 2010 m. stebime smukimą, kuris pastaraisiais metais yra pasiekęs istorines žemumas. Tačiau svarbu tai, kad mūsų gyventojų ekonominė bazė, atspindinti Gyventojų pajamų mokesčio (GPM) vienam gyventojui rodiklyje, yra gana stipri. Tai reiškia, kad molėtiškiai uždirba tikrai ne tiek mažai, bet uždirba ne Molėtų rajone. Vietinė Molėtų darbo rinka yra viena silpniausių Lietuvoje, čia tragiškai trūksta kvalifikuoto darbo vietų.

Didesnes gyventojų pajamas laiduoja tik kasdienis važinėjimas dirbti į Vilnių. Nors tai kažkiek gelbsti padėti, bet toks ekonominis rajono modelis nėra patrauklus ir racionalus galvojantiems apie įsikūrimą šiame krašte.

Dešimtmečiais Molėtų valdantieji nesugebėjo pritraukti darbo vietų į Molėtus. Tai, kad Arvydas Paukštys, norėdamas padaryti gerą darbą savo gimtajam kraštui, Molėtuose pastatė Teltonikos gamyklą, yra vienetinė sėkmės istorija, nekeičianti tendencijų. Sėkmės įvaizdis neatspindi realios rajono gyventojų padėties ir demografijos tendencijų. Kad įmanoma kurti darbo vietas, rodo Širvintų, Ukmergės ar net tokios atokios savivaldybės kaip Rokiškis pavyzdys. Už Molėtų savivaldybę mažesnė Širvintų savivaldybė pagal čia uždirbamus atlyginimus yra 18 vietoje, o tai galiausiai lemia ir žymiai geresnę demografinę padėtį bei tai, kad rajono gyventojai gali užsidirbti vietoje, o ne kasdien važinėdami į Vilnių. Savo ruožtu tai lemia, kad gyventojai ir pinigus išleidžia rajone, dėl to net ir žiemą gali išsilaikyti restoranai ir kiti verslai, ko nepavyksta pasiekti Molėtams, labai kenčiantiems nuo sezoniskumo, nes vietoje gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo, ekonominiu varikliu nesėkmingai bandoma paversti turizmą. Panašiai elgiasi Zarasai ir Ignalina – ir visos šios savivaldybės pasižymi panašiai blogais rodikliais kaip Molėtai.

Kuomet Molėtai kviečia šiame krašte kurtis jaunas šeimas ar sugrįžti išvykusius, daugiausia remiasi sentimentais. Vien sentimentais ir gamtos grožiu žmonių nepritrauksi – Molėtai turi tapti racionaliu pasirinkimu šeimoms. Visi skaičiai ir tendencijos rodo, kad kol kas netampa, o situacija per pastaruosius kelerius metus tapo dar prastesnė. Ir ją pataisyti gali tik 1) kvalifikuotos darbo vietos, augantys atlyginimai; 2) stipri ir tikslinga parama vietos smulkiam verslui, kad žmonės patys galėtų susikurti darbo vietą; 3) turizmo sezoniskumo mažinimas, kuriant žiemą lankomus objektus.

AUDROS PADARINIAI MOLĖTUOSE: PASIRENGIMO, LYDERYSTĖS IR KOMUNIKACIJOS STOKA

Algimanto Pečiukaičio nuotr.

Lietuvą supurčiusi audra be elektros paliko šimtus tūkstančių žmonių ir atskleidė sisteminę elektros tinklų ydas. Ypač stipriai nukentėjo Molėtų rajonas. Kai ištinka krizė, visi puola ieškoti atpirkimo ožių. Visi bado me pirštais, kur galėjo būti pasiruošta geriau. Be to, pagrindiniai su elektros tinklų atsparumu susiję sprendimai yra valstybės, o ne savivaldybės ran-kose. Bet kuomet net praėjus keliolikai parų po audros Molėtų rajone vis dar buvo daugybė žmonių be elektros, o iš Molėtų r. mero ir valdančiųjų nebuvo matyti ne tik pagalbos nukentėjusiems, bet ir elementarios komunikacijos, tai jau parodė ir pačios Molėtų rajono savivaldybės nepasiruošimą ekstremalioms situacijoms.

Praėjus 11 parų po audros elektros Molėtų rajone vis dar neturėjo 1129 elektros abonentai, o tai reiškia ~13-15% rajono gyventojų (jeigu namuose gyvena 2-3 asmenys, jie skaičiuojami kaip vienas elektros abonentas).

Kur savivaldybės vadovų lyderystė?

Pirmiausia, apie lyderystę, informavimą ir komunikaciją. Praėjus vie-nuolikai parų nuo šios krizės pradžios Molėtų rajono savivaldybės puslapyje paskelbta kritika ESO dėl nekonkretumo, lėto ir netikslaus gyventojų infor-mavimo. Kritika lyg ir teisinga, o kaip su gyventojais komunikavo pati savi-valdybė ir meras?

Chronologija:

- Rugpjūčio 22 dieną Lietuvą ir Molėtų rajoną užklupo audra, be elektros palikusi šimtus tūkstančių gyven-tojų.
- Rugpjūčio 26 dieną (praėjus keturioms dienoms po audros!) pa-skelbtas pirmasis labai bendro pobū-džio informacinis pranešimas Molėtų r. savivaldybės svetainėje.
- Rugpjūčio 29–31 dienomis, kuomet be elektros dar trečdalis savi-valdybės gyventojų, meras su delegaci-ja lankosi Lenkijoje.
- Rugpjūčio 31 d. (praėjus devy-nioms dienoms po audros!) surengtas pirmasis po audros administracijos direktoriaus pasitarimas su seniūnais, kuriame be kitų klausimų aptarti ir au-dros padariniai.
- Tą pačią rugpjūčio 31 d. seniū-

nijos išplatino pranešimus su klausimu, ar dar žinoma apie elektros sutrikimus ir kokiuose kaimuose. Vadinasi, pra-ėjus 9 dienoms susigriebta, kad savi-valdybė nevaldo tikslios informacijos, kurios vietovės dar neturi atstatytos elektros. Tai svarbu, nes būtent savi-valdybės teikė informaciją ESO apie darbų prioritetus.

Mero asmeninėje paskyroje visą laiką buvo tylą. Savivaldybės svetainė-je ar Feisbuko paskyroje – jokio mero žodžio. Savivaldybės administracijos direktoriaus paskyroje – tylą. Jokių susitikimų seniūnijose, tiesioginio gy-ventojų lankymo, jokios tiesioginės ko-munikacijos su gyventojais ir internete, viskas – per biurokratinius anonimiš-kus savivaldybės pranešimus interneto svetainėje.

Meras per šį laiką turėjo laiko vis-kam, tik ne krizės valdymui. Sveikino triatlono dalyvius, susitiko su Via Lie-tuva atstovais, dalyvavo konferencijoje, sveikino paveldosaugininkus ir susi-tiko su Lietuvos vandens tiekėjų aso-ciacijos atstovais, pagerbė Holokausto aukas, su delegacija lankėsi Lenkijoje. Tai reiškia, kad meras pasirinko šį lai-kotarpį traktuoti kaip įprastinį. Jokios ekstremaliosios situacijos nebuvo. Iki 15% rajono gyventojų praėjus 11 parų vis dar buvo be elektros, bet nereikalin-ga jokia lyderystė ir tiesioginis bendra-vimas su nukentėjusiais.

Atski-ro paminėjimo verta ir tai, kad nebuvo sušauktas skubus savivaldy-bės tarybos posėdis. Jį šaukti gali ne tik meras, bet ir tarybos narių grupė. Niekam iš tarybos narių nepasirodė svarbu užduoti klausimus merui, gau-ti informaciją, kaip tvarkomasi, siūlyti sprendimus?

Savivaldybės nepasiruošimas ir ką da-ryti?

Taip, galima atsakomybę suversti ESO. Galima sakyti, kad ilguoju lai-kotarpiu tokių krizių prevenciją lemia valstybės lygmens sprendimai. Bet krizė parodė, kad ir mūsų savivaldybė buvo užklupta visiškai nepasiruošu-si. Jau keturis metus po to, kai Rusija užpuolė Ukrainą, kalbame apie pasi-ruošimą ekstremaliosioms situacijoms, bet pasitenkinome minimaliais spren-dimais (pvz., lipdukų suklijavimu ant galimų priedangų vietų, kurios tam net nepritaikytos).

Dabar įsivaizduokime, jeigu tai būtų įvykę žiemą. 15% rajono gyvento-jų žiemą 11 parų be elektros. Ką dary-tume? Turbūt veiktume pagal principą – skęstančiojo gelbėjimas paties skęs-tančiojo reikalas. Vis dėlto Krizių val-dymo ir civilinės saugos įstatyme yra numatytos labai aiškios mero pareigos, tarp kurių ir šios:

„Rajono (miesto) savivaldybės me-ras:

1) atsako už civilinės saugos pareng-tį savivaldybės teritorijoje;

4) perspėja valstybės institucijas, ūkio subjektus, gyventojus apie ekstre-malios situacijos grėsmę, informuoja apie jos pobūdį, išplitimo tikimybę, būtinus gyventojų veiksmus;

7) organizuoja ir įgyvendina civili-nės saugos prevencines priemones, gel-bėjimo ir kitus neatidėliotinus darbus, šalina ekstremalių situacijų padarinius, evakuoja ir prireikus apgyvendina eva-kuotus gyventojus, organizuoja gyven-tojų apmokymą civilinės saugos būdų;

14) teikia pagalbą nukentėjusie-siems dėl ekstremalių įvykių;“

Kaip pamatėme, civilinės saugos parengtis Molėtų rajone itin žema. Pirmiausia, mūsų rajonas neturi prak-tiškai jokio priemonių, reikalingų nedelsiant padėti nukentėjusiems gy-ventojams, rezervo. Bene vienintelė priemonė, kurios ėmėsi savivaldybė – geriamojo vandens atvežimas į seniū-nijų centrus ir didesnes gyvenvietes. Elektros generatorių praktiškai nėra, o jeigu būtų žiema – nėra dujinių šildytu-vų. Dingus interneto ryšiui – nėra paly-dovinio ryšio (Starlink) sutarčių.

Ką turėtų turėti Molėtų r. savival-dybė, kad galėtume ją laikyti pasiruo-šusia ekstremaliajai situacijai ar karui, kalbant apie gyventojų buitines tės-tinu-mo užtikrinimą? Ir kiek tai kainuotų?

- ~1500 vnt. benzininių elektros generatorių (~750 tūkst. eurų).
- ~1500 vnt. dujinių šildytuvų

(ir užpildytų dujų balionų) būtiniau-sioms gyventojų patalpoms apšildyti (~300 tūkst. eurų).

- Kiekvienoje seniūnijoje – po kelias iškeltas Starlink antenas di-džiausiose gyvenvietėse. Sudaromas pastovus planas, kuris sustabdomas ir aktyvuojamas tik ištikus krizinei situ-acijai, t.y. sutrikus interneto ryšio tieki-mui. Mokamas mėnesinis 5 eur palai-kymo mokestis už sustabdytą sutartį (įrengimas ~10 tūkst. eurų, metinis pa-laikymo mokestis ~3 tūkst. eurų).

- Mobilūs geriamo vandens re-zervuarai kiekvienoje seniūnijoje (~150 tūkst. eurų), kurie turėtų būti pastato-mi ne tik didžiausiose gyvenvietėse, bet judėti per seniūniją, vandenį atvežant kuo arčiau gyventojų.

- Galingi elektros generatoriai, skirti laikinai atkurti vandenviečių veiklą, kol bus sutvarkyti nutraukti lai-dai (rajone yra 42 vandenvietės, reikėtų ~10 skirtingo galingumo generatorių, tai galėtų kainuoti iki 500 tūkst. eurų).

- Aiškus veiksmų planas su aiš-kiais kriterijais, kaip ekstremaliosios situacijos atveju paskirstomos turimos priemonės, kas atsakingas už jų prie-žiūrą.

Visam tam nupirkti reikėtų ~1,7 mln. eurų. Kažkiek išlaidų pareika-lautų sandėliavimas ir priežiūra. Taip, suma nėra maža, bet ar ji didelė tam, kad būtume pasiruošę ne tik audroms, bet ir karo atveju? Kuomet Molėtų r. savivaldybės biudžetas yra 43,15 mln eurų, kuomet negailim 1,5 mln eurų Vandens pažinimo centrui, tikrai galė-tume skirti – išdalinę išlaidas per 2-3 metus – ~1,7 mln. eurų savivaldybės pasiruošimui.

Daug kalbama apie civilinę saugą, bet kas realiai dėl to padaryta? Didelė atsakomybės dalis už civilinę saugą pa-gal įstatymus tenka būtent savivaldy-bėms ir jų merams.

Vytautas Sinica: PRINCIPINGAS IR RYŽTINGAS PASIRINKIMAS MOLĖTAMS

Marius Parčiauskas pasiaukoja-mai dirbo Lietuvos valstybei kaip žvalgybos karininkas, o savo vietos bendruomenei – būdamas Leva-niškių bendruomenės pirmininku. Džiaugiuosi pasirinkęs Marių savo pavaduotoju partijoje – jis atsakingas, darbštus ir kompetetingas. Įsigilinęs į ūkiškus savivaldos klausimus, bet turėdamas platų politikos mokslų iš-silavinimą, Marius puikiai tinka dar-bui taryboje, o gavus pasitikėjimą – ir į mero pareigas. Augindamas čia tris vaikus Marius ilgam susirišo su Mo-lėtų kraštu, o per kelis veiklos metus sutelkė pagarbos vertą komandą.

Vytautas Sinica

Algimanto Pečiukaičio nuotr.

Algimantas Pečiukaitis:

LIETUVOS KARIUOMENĖS KŪRĖJAS-SAVANORIS, FOTOGRAFAS, MOLĖTŲ KRAŠTO METRAŠTININKAS, NE KARTĄ APDOVANOTAS UŽ NUOPELNUŠ MOLĖTŲ KRAŠTUI.

AČIŲ, gavau gražų pasiūlymą ir leidimą parašyti keletą sakinių į naujai gimstantį Nacionalinio susivienijimo laikraštį. Molėtų rajone nauja partija, naujas laikraštis, gali būti įdomu, ne viena kryptis, ne vienas kelias į bendrą tikslą. Gražu, kad NS partijai taip neseniai vadovauti ėmęs Vytautas Sinica, dabar pakilime. Pats Vytautas yra kilimo iš Inturkės, tėveliai ir Vytautas su sese neapleidžia gimtųjų namų, remia ir patys dalyvauja Inturkės susibūrimuose, šventėse, išrūpino fotografijų parodos apie Inturkę ir Molėtų rajoną eksponavimą LR Seime,

pilną autobusą norinčiųjų parodos pristatymui, supažindino su LR Seimo darbu, tikri inturkiškiai. Bendraujant su rajono žmonėmis, (o tai man nori – nenori tenka) girdžiu gražių atsiliepimų, sklinda kažkoks ramus pasitikėjimas, palaikymas, yra ir kritikos ar netgi pašiepimo, na, politikoje ir politikams to niekaip neišvengti. Tad linkiu sėkmingo ir teisingo ėjimo politiniu ir visuomeniniu keliu, lai laikraštis neužgęsta blykstelėjęs keliais leidimais, tik priešrinkiminiu keliu. Jauniems, protingiems, patriotiškiems lai keliai atsiveria platus.

Vytautas Sinica ir Algimantas Pečiukaitis prie paminklo Joniškys Birželio sukilimo pagerbimo renginyje.

Kristina Šmagoriūtė:

VERSLININKĖ, VISUOMENININKĖ, LIETUVIŠKŲ PREKIŲ PARDUOTUVĖS „GERVĖS PLUNKSNA“ ĮKŪRĖJA

Nacionalinis susivienijimas yra partija, kuriai ypatingai svarbi valstybingumo tema, taip pat ji mato regionų problemas ir garsiai kalba apie jas. NS veikloje Molėtų rajone man labiausiai imponuoja Mariaus Parčiausko siekis puoselėti šio krašto istorinę atmintį, taip pat blaiviai ir kritiškai kelti socialines bei ekonomines problemas.

Kristina Šmagoriūtė. Nuotr. autorė Jurga Zaikinė.

PRISIJUNK PRIE AUGANČIO
NACIONALINIO SUSIVIENIJIMO
MOLĖTŲ SKYRIAUS!

susivienijimas.lt/prisijunk

Stasė Ušinskienė:

VERSLININKĖ, VISUOMENININKĖ, DAIKTŲ DALIJIMOSI ERDVĖS „TVARUMO GENAS“ ĮKŪRĖJA

Nenoriu būti apolitiška. Turiu vaikų, todėl man rūpi, kokioje Lietuvoje jie gyvens po dešimties, dvidešimties ar trisdešimties metų. Ir kalbu ne vien apie materialinę gerovę. Noriu, kad jie didžiuotųsi gimę Lietuvoje, norėtų čia gyventi ir auginti savo vaikus. Kad Lietuva jiems būtų ne tik vieta žemėlapyje, bet ir sava valstybė, kurios kalba, kultūra, istorija ir tapatybė turi vertę. Todėl man nėra tas pats, kokia bus ateities Lietuva ir kas priims sprendimus dėl jos ateities.

Rinkdamasi partiją žiūriu ne tik į tai, kas parašyta jos programoje. Man svarbūs ir jos lyderiai bei nariai: ar jie sugeba pagrįsti tai, ką sako, ar jų žodžiai sutampa su darbais, ar turi drąsos laikytis savo įsitikinimų.

Esu konservatyvių pažiūrų. Man šeima yra visuomenės ir valstybės pagrindas. Tikiu, kad žmogaus teisės ir laisvės yra prigimtinės, bet laisvė man nereiškia, kad galiu elgtis kaip noriu, nepaisydama

kitų. Kartu su laisve turi eiti atsakomybė, pareiga ir pagarba kito žmogaus teisėms. Man svarbu ne tik tai, kas gerai man pačiai, bet ir tai, kas gerai mums visiems.

Noriu stiprios ir savarankiškos Lietuvos, kuri saugotų savo interesus, kalbą, kultūrą, istoriją ir tautinę tapatybę. Todėl man svarbus ir požiūris į migraciją. Nemanau, kad žmonių iš kitų šalių atvykimas į Lietuvą turėtų būti skatinamas vien todėl, kad verslui reikia pigesnės darbo jėgos. Turime galvoti ir apie valstybės saugumą, demografinę padėtį, lietuvių kalbos išsaugojimą bei tai, kiek atvykstančių žmonių iš tiesų galime sėkmingai integruoti. Būti atviriems pasauliui nereiškia atsiskirti to, kas esame patys.

Man artimos ir krikščioniškosios vertybės, kurios daug prisidėjo prie mūsų kultūros ir supratimo apie šeimą, žmogų bei atsakomybę už kitą.

Svarbus požiūris ir į Konstituciją. Nepriimtina,

kai ji skaitoma taip, kaip vienu ar kitu metu politiškai patogiau. Tai mūsų valstybės pamatas, todėl man svarbu, kad į ją būtų žiūrima kaip į visumą.

Būtent šiose nuostatose mano požiūris labiausiai sutampa su partijos Nacionalinis susivienijimas pozicija. Todėl šiandien renkuosi šią partiją.

Stasė Ušinskienė su vyru Dariumi Vytauto Sinicos knygos pristatyme Molėtų bibliotekoje